

Van 'eigen schuld' naar een eigen ruimte

Dakloze mensen gecombineerde woonruimte bieden als tijdelijke voorziening kan een effectief middel zijn om mensen actief te laten meewerken aan de bevordering van hun herstel. Een voorwaarde is wel dat voldoende woningen beschikbaar zijn. Moveoo heeft dit in overleg met gemeenten en woningcorporaties kunnen regelen. Hierin zit in het kader van het nieuwe 'wonen eerst'-beleid van de overheid een interessante les voor andere gemeenten.

TEKST: FRANK VAN WIJCK FOTO: PIXABAY/LOGGAWIGGLER

Wonen eerst? "Als je in onze sector actief bent is dat overheidsvoornemen om dakloosheid structureel tegen te gaan niets nieuws", zegt Ramon Testroote, directeur/bestuurder van Moveoo. "Maar het staat of valt met genoeg woningen, dus er zal nog wel wat water door de Maas stromen voordat het gerealiseerd is. Positief is dat hiermee dakloosheid niet meer wordt gezien als 'eigen schuld', wat wel heel lang het geval is geweest. Het idee was: 'Je bent zelf in de problemen gekomen dus je moet het ook maar zelf oplossen'."

Testroote is lang genoeg actief op dit dossier om dit beeld van de situatie te hebben gevormd. "Er is nu meer aandacht voor het Finse model, waar wonen al decennia lang als een basisrecht wordt gezien", vertelt hij. "Hier in Nederland is dat helaas niet het geval, want wonen is hier overgelaten aan de particuliere sector. De gevolgen daarvan merken wij als organisatie die opvang regelt als geen ander. In 2007 heb ik als wethouder housing first geïnitieerd. Daklozen kregen direct een eigen woning en ondersteuning door een ambulante team. Dat liep goed, maar in de loop van de tijd waren er te weinig woningen."

Trajecthuizen

Inmiddels zijn we vijftien jaar verder en zit Testroote bij Moveoo. "Met een partner zijn we in Weert begonnen flexibele opvang toe te passen in trajecthuizen", vertelt hij, "dit betekent dat we drie individuen of twee gezinnen in een reguliere woning onderbrengen. Meestal twee eenoudergezinnen met samen maximaal vier of vijf kinderen. Op deze manier is twee derde van de dakloze populatie te huisvesten. Voor het resterende derde deel hadden we nog steeds centrale locaties met nachtopvang in slaapzalen. Door bezuinigingen op de ggz komen daar steeds meer mensen met psychische problematiek

terecht. We wilden voor deze mensen af van bed-bad-brood, alleen nachtopvang in een slaapzaal en dan overdag op straat leven. De anderhalve meter samenleving heeft dit versneld, waardoor iedereen nu 24 uur opvang in een eigen vertrek heeft."

We hebben afspraken gemaakt met gemeenten en woningcorporaties, die op jaarbasis een aantal woningen beschikbaar stellen.

Inmiddels zijn in Noord- en Midden-Limburg 29 trajectwoningen beschikbaar gekomen en dit jaar nog zes woningen in de Westelijke Mijnstreek. "Gewone eengezinswoningen dus, vast in gebruik voor ons", zegt Testroote. "De echt complexe doelgroep – verslaving in combinatie met gedragsproblemen – houden we intern. Maar de individuen die zich ondanks dakloosheid met verslaving of vanwege crisis of sociaaleconomische problemen toch wel staande kunnen houden, kunnen we nu met drie individuen óf twee gezinnen bij elkaar onderbrengen in zo'n woning."

Het uitgangspunt hierbij is: zo kort mogelijk maar zo lang als nodig is. Voor de complexe groep is het gemiddeld >>

veertien weken, voor de gezinnen gemiddeld 29 weken. “De verblijfsduur is wel wat opgelopen, maar het lukt toch nog steeds om doorstroming te realiseren naar een woning of naar beschermd wonen”, zegt Testroote.

Goede afspraken

Waarom lukt dit? “Het feit dat de problematiek op de woningmarkt hier iets minder groot is dan in het westen van het land speelt natuurlijk een rol”, zegt Testroote. “Maar we hebben ook afspraken gemaakt met gemeenten en woningcorporaties, die op jaarbasis een aantal woningen beschikbaar stellen.”
Wat ook helpt, is het beleid dat is ontwikkeld voor grijs-woners. Testroote legt uit: “Dit zijn de mensen die zich melden omdat ze dreigen dakloos te worden. Veertig procent van hen verblijft op dat moment al in huis binnen hun sociale netwerk. We hebben ervoor gezorgd dat deze mensen van gemeenten een postadres krijgen, zodat de kostendelersnorm wordt omzeild. Daarbij bieden we ambulante ondersteuning voor de persoon in kwestie en voor degene deze persoon tijdelijk onderdak biedt. Zo voorkomen we dat iemand in de maatschappelijke hulpverlening terecht komt. Van de 740 mensen die zich in 2021 bij ons meldden als thuisloos, hebben we hiermee tweehonderd mensen duurzaam uit de opvang kunnen houden.”

Oordeelsvrij

Moveoo stelt mensen te ondersteunen ‘in het proces richting een voorspoedige, zelfstandige terugkeer in de samenleving’, met als gehanteerde methodiek Krachtwerk. “De kern van Krachtwerk is oordeelsvrij werken”, vertelt Testroote. “Voor de cliënten met verslavingsproblematiek geldt dat we weliswaar aangifte doen als ze bij ons in huis dingen doen die niet door de beugel kunnen, maar dat we ons daartoe ook beperken. Voor wat buiten onze muren gebeurt hebben we een rechtsstaat. Wij werken dus oordeelsvrij en zo lang geen sprake is van grensoverschrijdend gedrag binnen de woonlocatie, geven we mensen meerdere kansen.”
Met Krachtwerk werkt Moveoo heel methodisch, in lijn met het gedachtegoed van positieve gezondheid. “Dat helpt mensen om weer stappen te zetten”, zegt Testroote. “We bieden dus geen kant en klare maaltijden, maar laten mensen zelf hun eten bereiden. We nemen niets van ze over wat ze zelf kunnen doen. Dat gaat boven verwachting goed. Mensen trekken zich aan elkaar op en dat is precies wat je wilt, want je wilt mensen op hun eigen vermogens blijven aanspreken. In combinatie met rust en privacy zie je dan dat het herstel toeneemt en dat de agressie afneemt. Het mooie is ook dat door het bieden van die externe huisvesting intern meer ruimte ontstaat om individuele begeleiding te bieden aan de mensen die

dat nodig hebben, zonder dat onze kosten omhoog gaan. De mensen die in trajecthuizen terecht kunnen, worden daar veel zelfstandiger en hebben dus minder begeleiding nodig.”

De buurt betrekken

In het benutten van gecombineerde woonruimte, zoals Moveoo doet, liggen ook kansen voor andere regio’s, stelt Testroote. “Het is in het kader van de krapte op de woningmarkt een heel aantrekkelijke optie en je helpt er mensen op een herstel bevorderende manier mee”, zegt hij. “Buurtbewoners blijken heel constructief te reageren, vooropgesteld dat ze niet door onze komst overvallen worden. We communiceren heel actief aan de voorkant. Daarbij laten we weten én zien dat we 24/7 bereikbaar zijn en dat we er ook echt zijn als het nodig is. Daarmee bouw je veel draagvlak op.”
Over het beschikbaar stellen van woningen heeft Moveoo afspraken kunnen maken met woningcorporaties in alle gemeenten waarin het actief is. “Het is een veel betere oplossing dan gezinnen en individuen bij elkaar te zetten in de crisisopvang, met de groepsdynamiek die daarbij komt kijken”, zegt Testroote. “Je kunt meer spreiden over de regio en zorgen dat kinderen naar hun eigen school kunnen blijven gaan. En een woning moeten delen met een ander gezin is ook een stok achter de deur om actief mee te werken aan de uitstroom.”

Schipperen

Natuurlijk zijn er hindernissen. “Het is altijd schipperen”, zegt Testroote. “Op dit moment zitten we propvol. Het aantal mensen in maatschappelijke opvang dat wacht op een plek in beschermd wonen groeit. Een andere uitdaging in deze regio zijn de arbeidsmigranten die dakloos zijn. In de zomer mogen we ze niet ondersteunen, alleen in de wintermaanden wanneer het stevig vriest. Ook hun aantal neemt toe. De afgelopen winter hebben we leegstaande sportvoorzieningen gebruikt als noodopvang. We willen in Venlo een nieuwe locatie realiseren, een permanente winterregeling.”
Mensen die voor deze mensen willen werken, zijn gelukkig wel te vinden, stelt Testroote. “Tegelijkertijd wordt het wel steeds uitdagender om gekwalificeerd personeel te vinden”, zegt hij. “Dus hoe minder mensen we intern hoeven te huisvesten hoe beter. Maar we merken ook de gevolgen van de bezuinigingen op de ggz. De maatschappelijke opvang is natuurlijk ook niet bedoeld voor mensen met complexe psychiatrische problemen. Het leidt tot incidenten, met als risico dat het draagvlak rond onze interne locaties onder druk komt te staan. Dat kunnen we niet gebruiken. Daarom investeren we binnen onze mogelijkheden ook in specifieke expertise.”

